

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підготовки, безперервного професійного розвитку та професійної діяльності за професіями у сфері охорони здоров'я»

1. Мета

Проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підготовки, безперервного професійного розвитку та професійної діяльності за професіями у сфері охорони здоров'я» (далі – проєкт Закону) розроблено з метою забезпечення комплементарності норм законодавства у сфері охорони здоров'я, праці та освіти, а також встановлення повноважень органів виконавчої влади стосовно визначення єдиних кваліфікаційних вимог, здійснення підготовки, перепідготовки та безперервного професійного розвитку за професіями у сфері охорони здоров'я.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проєкт Закону розроблено відповідно до Кодексу законів про працю України, законів України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про вищу освіту».

На сьогодні чинні норми статей 74, 75 Основ законодавства України про охорону здоров'я є застарілими і такими, що не відповідають законодавству України у сфері праці та освіти. Разом з тим, чинною редакцією абзацу четвертого частини другої статті 27 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» передбачено, що з метою підвищення кваліфікації лікарів-спеціалістів, які пройшли підготовку в інтернатурі та/або резидентурі за відповідною лікарською спеціальністю, у наукових установах може проводитися клінічна ординатура.

Так, Законом України № 2145-VIII від 05 вересня 2017 року «Про освіту» було внесено зміни до Закону України «Про вищу освіту» та виключено поняття «клінічна ординатура» та «клінічний ординатор». Відповідно до статті 18 Закону України «Про освіту» післядипломна освіта включає спеціалізацію, перепідготовку, підвищення кваліфікації, стажування, а у сфері охорони здоров'я – також інтернатуру та лікарську резидентуру.

Разом з тим, на сьогодні частиною другою статті 75 Основ законодавства України про охорону здоров'я передбачено погодження навчальних планів та програм підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації медичних, фармацевтичних працівників та фахівців з реабілітації з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, що не передбачено Законами України «Про фахову передвищу освіту», «Про вищу освіту».

Необхідність виключення частини другої статті 75 Основ законодавства України про охорону здоров'я також визначено заходом 2.7.6.1.2 очікуваного стратегічного результату 2.7.6.1 проблеми 2.7.6 Державної антикорупційної

програми на 2023–2025 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 04 березня 2023 року № 220.

В той же час, відповідно до статті 4² Кодексу законів про працю України вимоги до компетентностей, обов'язків та кваліфікацій працівників визначаються професійними стандартами. Такі вимоги можуть визначатися кваліфікаційними характеристиками за відсутності професійних стандартів.

Кваліфікаційні характеристики працівників, які працюють у системі охорони здоров'я визначені Довідником кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я», затвердженим та впровадженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29 березня 2002 року № 117.

Однак, за низкою професій у сфері охорони здоров'я професійні стандарти вже введено у дію.

Зважаючи на зазначене вище, статті 74, 75 Основ законодавства України про охорону здоров'я, стаття 27 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» потребують перегляду.

Крім того, проєкт Закону дозволить закріпити на законодавчому рівні повноваження органів виконавчої влади щодо затвердження порядку атестації медичних, фармацевтичних працівників та інших працівників сфери охорони здоров'я, порядку проведення верифікації інформації про освіту, кваліфікацію та професійний досвід працівників сфери охорони здоров'я, положення про систему безперервного професійного розвитку працівників сфери охорони здоров'я, переліків спеціалізацій підготовки здобувачів вищої та фахової передвищої освіти за спеціальностями у сфері охорони здоров'я, положень про інтернатуру, лікарську резидентуру, навчання на циклах спеціалізації та заходах безперервного професійного розвитку, номенклатури спеціальностей за професіями у сфері охорони здоров'я та переліків циклів спеціалізації і тематичного удосконалення за цими спеціальностями.

Також, зважаючи на віднесення спеціальностей у галузі знань 22 «Охорона здоров'я» до числа Переліку спеціальностей, здобуття ступеня освіти з яких необхідне для доступу до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, а також те, що Міністерство охорони здоров'я України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері розвитку кадрового потенціалу системи охорони здоров'я, вищої медичної, фармацевтичної освіти та науки, виникає необхідність передбачення вимоги щодо затвердження професійних стандартів на професії у сфері охорони здоров'я після погодження з Міністерством охорони здоров'я України.

Таким чином, усе вищенаведене підтверджує необхідність прийняття зазначеного проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підготовки, безперервного професійного розвитку та професійної діяльності за професіями у сфері охорони здоров'я».

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом Закону передбачається внести зміни, а саме:

статті 74, 75 Основ законодавства України про охорону здоров'я викласти у новій редакції, що стосуються визначення єдиних кваліфікаційних вимог до осіб, які провадять певні види медичної і фармацевтичної діяльності, надають реабілітаційну допомогу та здійснюють іншу професійну діяльність за професіями у сфері охорони здоров'я, а також порядку їх атестації та проведення верифікації інформації про їх освіту, кваліфікацію та професійний досвід; засад та особливостей підготовки, перепідготовки та безперервного професійного розвитку за професіями у сфері охорони здоров'я;

абзац четвертий частини другої статті 27 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» викласти у новій редакції, згідно з якою наукові установи можуть здійснювати підготовку лікарів-спеціалістів у сфері післядипломної освіти згідно з отриманою ліцензією на відповідну освітню діяльність за спеціальностями, що відповідають профілю діяльності наукової установи;

доповнити статтю 4² Кодексу законів про працю України новим абзацом, згідно з яким професійні стандарти на професії у сфері охорони здоров'я затверджуються після погодження з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

4. Правові аспекти

У даній сфері суспільних відносин діють такі законодавчі акти:

Кодекс законів про працю України;

Закон України «Про освіту»;

Закон України «Про фахову передвищу освіту»;

Закон України «Про вищу освіту»;

Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»;

Основи законодавства України про охорону здоров'я.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту Закону не потребуватиме додаткових витрат з державного та/або місцевих бюджетів.

Крім того, з числа форм підготовки лікарів-спеціалістів, що здійснюється науковими установами, вилучається така форма післядипломної освіти як клінічна ординатура.

Фінансування післядипломної освіти лікарів-спеціалістів на базі наукових установ для громадян України відбуватиметься за кошти державного та/або місцевих бюджетів, кошти фізичних (юридичних) осіб та інших джерел, не заборонених законодавством.

Фінансування післядипломної освіти лікарів-спеціалістів для громадян України за кошти державного бюджету передбачається здійснювати в межах бюджетних коштів, передбачених науковим установам на підготовку і

підвищення кваліфікації кадрів у сфері охорони здоров'я за відповідними бюджетними програмами.

6. Позиція зацікавлених сторін

Проект Закону не потребує проведення публічних консультацій.

Проект Закону не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, прав осіб з інвалідністю, тому не потребує погодження уповноважених представників всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи інших відповідних органів місцевого самоврядування, Урядового уповноваженого з прав осіб з інвалідністю та всеукраїнських громадських організацій осіб з інвалідністю, їх спілок, Уповноваженого із захисту державної мови.

Проект Закону потребує погодження з Міністерством освіти і науки України, Міністерством економіки України, Міністерством фінансів України, Міністерство цифрової трансформації України, Державною регуляторною службою України, Національною академією наук України, Національною академією медичних наук України, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, уповноваженими представниками всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців.

Проект Закону стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності і буде надісланий на розгляд Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій.

Проект Закону потребує здійснення правової експертизи Міністерством юстиції України.

7. Оцінка відповідності

У проекті Закону відсутні положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції; прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод; впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією; створюють підстави для дискримінації.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи не проводилися.

Проект Закону не потребує проведення цифрової експертизи та отримання висновку Мінцифри про проведення цифрової експертизи, у зв'язку з тим, що проект Закону не стосується питань інформатизації, електронного урядування, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства, електронної демократії, надання адміністративних послуг.

Проект Закону потребує направлення до Національного агентства з питань запобігання корупції для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи.

Проект Закону потребує направлення до Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів для проведення експертизи на відповідність зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правовим, та праву Європейського Союзу (acquis ЄС).

8. Прогноз результатів

Реалізація проекту Закону не матиме негативного впливу на розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

Реалізація проекту Закону матиме позитивний вплив на розвиток системи підготовки, перепідготовки та безперервного професійного розвитку за професіями у сфері охорони здоров'я і, відповідно, якість надання медичної, фармацевтичної та реабілітаційної допомоги.

Реалізація проекту Закону матиме позитивний вплив на розвиток системи післядипломної спеціалізованої освіти лікарів-спеціалістів на базі наукових установ, забезпечуватиме реалізацію положень чинного законодавства та є важливим чинником інтеграції вітчизняної медичної освіти до європейського освітнього та медичного простору.

В свою чергу, підвищення якості підготовки лікарів забезпечить поліпшення якості спеціалізованої медичної допомоги, що надається у закладах охорони здоров'я.

Вплив на інтереси зацікавлених сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Працівники сфери охорони здоров'я	Позитивний	Можливість реалізовувати право на проходження підготовки, перепідготовки та безперервного професійного розвитку за всіма професіями у сфері охорони здоров'я. Лікарі отримують можливість здобути якісну спеціалізовану підготовку відповідно до європейських стандартів та підвищити рівень своєї професійної компетентності. Встановлення чітких вимог до професій у сфері охорони здоров'я

Заклади охорони здоров'я	Позитивний	Заклади охорони здоров'я отримують висококваліфікованих спеціалістів за всіма професіями у сфері охорони здоров'я. Заклади охорони здоров'я отримують висококваліфікованих лікарів-спеціалістів за високотехнологічними спеціальностями, підготовлених відповідно до європейських стандартів
Пацієнти	Позитивний	Пацієнти отримують якісну медичну (в тому числі висококваліфіковану спеціалізовану), фармацевтичну та реабілітаційну допомогу
Заклади вищої освіти, провайдери заходів безперервного професійного розвитку	Позитивний	Заклади вищої освіти, провайдери заходів безперервного професійного розвитку отримують можливість запроваджувати різні форми підготовки та безперервного професійного розвитку за всіма професіями у сфері охорони здоров'я
Наукові установи, що здійснюють післядипломну підготовку лікарів-спеціалістів	Позитивний	Наукові установи, що здійснюють післядипломну підготовку лікарів-спеціалістів, впроваджуватимуть форми підготовки лікарів-спеціалістів, визнані в країнах Європейського Союзу, що розширить можливості у сфері міжнародної співпраці щодо академічної мобільності, обміну досвідом та взаємного визнання результатів навчання

Міністр охорони здоров'я України

Віктор ЛЯШКО

«__»_____ 2023 року